

Η «Μικρή Βενετία» της πανέμορφης Ερμούπολης

Στη Σύρο των θαυμάτων

Στο νησί που σου χαρίζει το πιο ωραίο «αντίο». Για να σου εκμαιεύσει δικαιωματικά ένα «εις το επανιδείν». Τελικά, μόνο η αρχοντιά, η γοητεία και το βλέμμα του ανθρώπου παραμένουν ανέπαφα στον χρόνο. Η Ερμούπολη με μαγεύει κάθε φορά που την επισκέπτομαι... Η Ρέα στη Σύρο των θαυμάτων...

Ρέα Βιτάλη

22 Αυγούστου 2022

Πηγή: Protagon.gr

Πόσα χρόνια πριν να ήταν; Μπορεί 30... Ναι, 30. Πώς περνάνε τα χρόνια! Τι σκηνή είχαμε ζήσει! Αστεία και μελαγχολική μαζί. Με θυμάμαι με σκωμμένο το κεφάλι να μελετώ με δέος εκείνα τα πανέμορφα τοιχογραφημένα ταβάνια ενός αρχοντικού στα Βαπόρια, όταν έκπληκτη άκουσα τον μάγκα να μου λέει «Μπορείτε να τα μπογιατίσετε αν δεν σας αρέσουν». Προσγείωση! Είναι δυνατόν αυτός να είναι ιδιοκτήτης τέτοιου αρχοντικού; «Εκ κληρονομίας. Νυμφεύθηκε την αρχόντισσα που το είχε. Μάλλον, να σας το πω καθαρά και ξάστερα, της πούλησε έρωτα και αυτή ήταν λίγο λασκαρισμένη στα 90 της χρόνια κι έτσι βρέθηκε ιδιοκτήτης».

Αν αυτή ήταν μια σκηνή ενός ταξιδιού μας πριν από χρόνια στη Σύρο, αυτή τη φορά η εικόνα ήταν

τελείως διαφορετική. Η Σοφία ξεκλείδωσε την πανύψηλη πόρτα ενός αρχοντικού σε ένα στενό δρομάκι στο κέντρο της Ερμούπολης και μια ξύλινη σκάλα, παλιού δεξιοτέχνη μάστορα, φανερώθηκε μπροστά μας. «Η Ρέα στη Σύρο των θαυμάτων». Σκαλί-σκαλί, τρίξιμο το τρίξιμο, προσεκτικά ανεβαινώ ενώ έρχεται στη μνήμη μου το σπίτι του παππού και της γιαγιάς σε μια κωμόπολη της Ελλάδας και εκείνο το μυστικό σκαλοπάτι που είχε μια τρύπα και από εκεί η γιαγιά κατασκόπευε το εμπορικό μαγαζί του παππού, με το που άκουγε φωνές πιο δυνατές του συνηθισμένου. Αυτό χρωμάτιζε τη βαρετή της καθημερινότητα μιας τραυματικά μακράς σιωπής...

«Τι νέα Γιώργομ' απ' την αγορά; Άκουσα φωνές στο μαγαζί», «Κυρία, όταν τρώνε δεν μιλάνε»...

Τα χρόνια του αρχοντικού μετριούνται στα στρώματα των χρωμάτων. Τι ευφυής διακοσμητική προσέγγιση σεβασμού!

Κυρία... Λες και όλες τις άλλες ώρες μιλούσαν... Αχ, βρε γιαγιά! Ανεβραίωυ σκαλοπάτια, βουτάω σε μνήμες και ιδού! Φτάνουμε στον πρώτο όροφο του αρχοντικού όπου θα μέναμε. Και τι ευφυής διακοσμητική αντιμετώπιση! Τα αποτυπώματα του χρόνου, στρώσεις χρωμάτων στους τοίχους που διαδέχονται το ένα το άλλο επέλεξαν για να είναι το κύριο διακοσμητικό στοιχείο. Όλα τα άλλα, τόσο μινιμαλιστικά εκμηδενισμένα, ώστε να αποτίνουν σεβασμό και φόρο τιμής στον χρόνο και μόνο. Το μπαλκόνι κοιτάζει λιμάνι, το παράθυρο τον λόφο με τον ιερό ναό στην κορυφή του και τα σπίτια σκαρφαλώνουν γλυκά.

Η Ερμούπολη με μαγεύει κάθε φορά που την επισκέπτομαι. Μιλάμε για μια πόλη η οποία στις αρχές του 19ου αιώνα υπήρξε το σημαντικότερο εμπορικό λιμάνι του «κάποτε» νέου ελληνικού κράτους. «Η τότε συγκροτούμενη ελληνοβουαρική διοίκηση έστειλε στη Σύρα τους καλύτερους μηχανικούς της για να επιμεληθούν την ανέγερση των πρώτων δημοσίων οικοδομημάτων και τους καλύτερους υδραίους αστυνόμους για να φροντίσουν την εύρυθμη λειτουργία της πόλης».

Η κεφαλαιακή συσσώρευση ήταν ασύλληπτη και γέννησε την αριστοκρατία του χρήματος... Πλοιοκτές, μεγαλέμποροι, βιομήχανοι, τραπεζίτες...

Αλλά και τον διαχωρισμό των τάξεων. Γιατί μπορεί από τη μία να χαζεύουμε τα απομεινάρια της αριστοκρατίας, αλλά αντιστοίχως υπήρχαν το λαϊκό στοιχείο, το περιθώριο, το ρεμπέτικο, ο νταλκάς του Βαμβακάρη, κάθε πενιά και «ακ», οι εργατικοί αγώνες, η παιδική εργασία, η πορνεία. Η προσφυγιά, που αφίχθη γύρω στο 1823 και έσπειρε «χέρια», δράμα και άνθηση.

Να μη σας πολυλογώ, η αρχόντισσα ξέπεσε μετά το 1922 και πολύ περισσότερο μετά το 1945. Η διάνοιξη του Ισθμού της Κορίνθου μοίρασε αλλιώς την τράπουλα της ανάπτυξης, στρέφοντας τα βλέμματα των επενδύσεων στον Πειραιά, εκτός από πολλές άλλες αιτίες. Ποτέ δεν αρκεί μία. Αλλά η γοητεία... Αντίθετα από την ομορφιά... Ακόμα και στον χρόνο παραμένει γοητεία.

Τη γοητεία της Ερμούπολης προσκυνώ. Και κλείνω τα μάτια για το υπόλοιπο νησί και πείτε μου ό,τι θέλετε. Καθώς, προλαμβάνοντας τις διαμαρτυρίες σας, τα εξοχικά θέρετρα με τα ανακτορικά εξοχικά όπως Ποσειδωνία, προσωπικά με πονάνε πολύ, γιατί μου υπερτονίζουν την αισθητική διακοπή των σχέσεων του νεοέλληνα με το παρελθόν του. (Πώς το έλεγε εκείνος ο διανοητής σε χρόνια που μπορούσαν οι άνθρωποι να μιλάνε και μη politically correct; Μια νύφη αρχόντισσα που παντρεύτηκε έναν γύφτο). Και ενώ περιφερόμουν σε μαγευτικά στενά, άδεια, καθώς ο κόσμος είχε πιάσει θάλασσες, χτυπάει το κινητό μου. Και ο ένας Δημήτρης, αγαπημένος Καραϊσκος, ταξιδευτής ακόμα και εν στάσει (ταιριάζουμε) μου συστήνει τον άλλον Δημήτρη, τον Σταυρακόπουλο.

Πόσα θα είχα χάσει αν δεν τον είχα γνωρίσει! Ο οποίος, συλλέκτης ιδιαίτερος, ξαναβάζει μπροστά τις καρδιές εργοστασίων. Τους δίνει ζωή! Πώς να

Και «φύσηξε» ζωή στο εγκαταλειμμένο εργοστάσιο. Αρχισε η καρδιά του να χτυπάει! Πόσα ακόμα εργοστάσια περιμένουν μια ευκαιρία!

σας το πω; Με τον δικό του τρόπο αποκαθιστά την υλική αλλά και την άυλη πολιτιστική κληρονομιά του νησιού. Είναι ιερό πράγμα αυτό που κάνει. Και το κάνει cool. Αυτό είναι το ακόμα πιο ιερό του.

Ουφ! Με ξέρετε, αναγνώστες μου... «Μου αρέσουν κάτι βλέμματα που πάλεψαν με θέματα» αλλά και κάτι άνθρωποι που ενεργούν σπουδαία «θέματα» χωρίς να το κάνουν θέμα. Cool ο Δημήτρης και με προσκαλεί το ίδιο βράδυ στο κλειστό εργοστάσιο κλωστοϋφαντουργίας «Ζησιμάτου», στην περιοχή Καρνάγιο, για να παρακολουθήσω μια 45λεπτη παράσταση. Δεν πολυκαταλαβαίνω τι είναι αυτό στο οποίο θα παραστώ, αλλά, καθότι κόπρος σκύλος στην προηγούμενη ζωή μου, μυρίζομαι ότι πρέπει να πάω.

Πώς να σας μεταφέρω το σκηνικό; Ακόμα και η διαδρομή μέχρι εκεί... «Η Ρέα στη Σύρο των θαυμάτων». Πηχτό σκοτάδι, δίπλα σε εργοστάσια φαντάσματα, και λίγο να φοβάσαι και λίγο να θες να συνεχίσεις όπως τα παιδιά που ό,τι το φοβούνται, τους αρέσει κιόλας περισσότερο. Στιγμές αναγκάζομαι να χρησιμοποιώ τον φακό του κινητού μου, όπως οι παλιές ταξιθέτριες των κινηματογράφων, «Ξέρετε» λέω στον Δημήτρη Σταυρακόπουλο, ενώ εκείνος περπατάει κατέχοντας τον δρόμο σαν τυφλός με τις αισθήσεις του, «οι ταξιθέτριες παλιά, εσείς δεν τις προλάβατε, φλιτάριζαν τον αέρα των κινηματογράφων με κολόνια λεμονιού».

Γωνιά της Ερμούπολης.

Χαμογελάει με γλύκα επιείκειας για τα χρόνια που μας χωρίζουν, ενώ συγχρόνως ανοίγει την τεράστια πόρτα του εργοστασίου. Αυτό ήταν! Εκπληξη! Ερωτεύτηκα. Φωτάκια χαράς, γιρλάντες φωτάκια, μια ατμόσφαιρα συναρπαστική, παραμυθένια, ένα ψαγμένο κοινό εν αναμονή μιας ιδιαίτερης παράστασης τριών συντελεστών.

Η Ελισάβετ Αποστολίδου έγραψε το σενάριο και τη σκηνοθέτησε, η Πηνελόπη Ασλάνογλου ως καλλιτεχνικός συντελεστής και η Γεωργία Ρούσου ηθοποιός. Η παράσταση εξελίσσεται σε όλους τους εργοστασιακούς χώρους που μεθοδικά ανοίγουν ακολουθώντας την παράσταση. «Ξεφλουδίζουμε» δηλαδή ένα όμορφο μυστήριο, περπατώντας, παρακολουθώντας και συγχρόνως παρατηρώντας ανέπαφα τα αντικείμενα, τις τεράστιες μηχανές, το εμπόρευμα, τις γραφομηχανές, τις συναλλαγματικές, τις επιστολές, το κάθε είδους αρχείο, την ταμπέλα «Αποχωρητήριο».

Και η ηθοποιός δεξιοτεχνικά υποδύεται πότε την εργάτρια, πότε τον εργάτη, πότε τον διευθυντή, με «σταγόνες» αλλαγών στα ρούχα της και αλλάζοντας τη φωνή της... Ταλαντούχο πλάσμα σε συνεργασία με ταλαντούχους συντελεστές... Όλα εδω μέσα, ταλαντούχα. Όλα συγκινητικά. Γλυκοπονάνε κιόλας. Τόση βιομηχανία, τόση ανάπτυξη... Πάει. Φάντασμα του εαυτού της.

Τι οραματιστής αυτός ο νέος άνθρωπος, ο Δημήτρης Σταυρακόπουλος, και τι εμπνευσμένη η ιδέα του για την ίδρυση του οργανισμού Hermonopolis Heritage με ό,τι ζωοδόχο πρεσβεύει. Δυο μέρες όλες κι όλες στη Σύρο. Το Δημαρχείο και η τεράστια πλατεία του. Σκέψου τη με ορχήστρες!.. Η συνοικία Βαπόρια, λατρεμένη μου, και τα σπίτια-αρχοντοκάρβα. Η θάλασσα σε εκείνο το σημείο, και μόνο εκεί, ξανά και ξανά. Τα Ναυπηγεία Σύρου ζωντανά και πάλι. Μια πάστα αμυγδάλου από το ζαχαροπλαστέιο του Αθυμαρίτη εις μνήμην των παιδικών μου χρόνων.

Ενα δείπνο στο «Μαζί» για την ανάδειξη ενός εξαιρετικού χώρου με αισθητική ευγένεια, υποκλίνομαι, αλλά και με μικρές αντιρρήσεις για ένα μενού που τσιγκουνεύεται την ελληνικότητα και γλιστράει σε σύγχρονες παθογένειες. Και ακόμα ένα στο «Αλλού Γυαλού» στο χωριό Κίνι, άξιοι συγχαρητηρίων για τον επαγγελματισμό, τη σβελτάδα στην εξυπηρέτηση τόσο πολλών και την αξιοπρεπή κουζίνα με εύσημο στα μύδια. (Μη με κρίνετε ως αυστηρή. Πώς να το κάνουμε; Οι εκ Τήνου –εξ έρωτος– είμαστε καλομαθημένοι!)

Ένα φιλί στο αρχοντικό «THE TEN» και στα δυο παραθυράκια του που δεν χόρταινα. Και μια αγκαλιά των ματιών, απ' άκρη σ' άκρη, λόφο τον λόφο, ενώ το καράβι μας σαλπάρει. Η Σύρος σου χαρίζει το πιο ωραίο «Αντίο». Για να σου εκμαιεύσει δικαιωματικά ένα «Εις το επανιδείν». Τελικά μόνο η αρχοντιά, η γοητεία και το βλέμμα του ανθρώπου παραμένουν ανέπαφα στον χρόνο.